

Сердюк Б.Н.

доцент ФММ НТУУ «КПІ»

Анненкова Н.В.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ХЛЕБОПЕКАРНОЙ ОТРАСЛИ В УКРАИНЕ

Материалы этой статьи посвящены исследованию и анализу состояния хлебопекарной отрасли Украины. Определены проблемы экономического состояния украинских предприятий по производству хлебной продукции, и представлены пути развития хлебопекарных предприятий.

Ключевые слова: хлебобулочные изделия, хлебная продукция, эффективная деятельность предприятия, конкурентоспособность продукции.

Serdiuk B.M., Annenkova N.V.

PROBLEMS AND PROSPECTS OF THE BAKING INDUSTRY IN UKRAINE

Research is devoted to the analysis of the state of the baking industry in Ukraine, the definition of problems and find ways to develop bakeries.

Keywords: bakery, effective activity, competitiveness.

Шашина М.В.

к.е.н. ФММ НТУУ «КПІ»

Мрочко І.І.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

АНАЛІЗ РИНКУ КОНДИТЕРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У статті досліджено та проаналізовано кондитерську галузь України в загальному, динаміку та показники її розвитку в останні роки. Також зосереджено основну увагу на розгляді основних проблем виробництва та галузі, що є на даний момент. Мною було досліджено майбутні перспективи, щодо конкурентоспроможності та подальшого просування кондитерських виробів на зовнішніх та внутрішньому ринку України.

Ключові слова: кондитерська галузь, виробництво, динаміка

Вступ. Одним з головних завдань сучасної України є досягнення стабільного економічного росту в усіх галузях економіки. Ринок кондитерських виробів – один із найбільш розвинутих у вітчизняній харчовій промисловості. Зростання доходів населення, підвищення його купівельної спроможності та попиту на продовольчі товари, посилення вимог покупців до якості й безпеки харчових продуктів є основними факторами збільшення виробництва в кондитерській галузі. Наявність високої конкуренції між провідними виробниками на внутрішньому ринку кондитерської продукції, сприяє активізації інвестиційних процесів, спрямованих на розширення й введення в експлуатацію нових виробничих потужностей. Саме тому важливою є оцінка ресурсного потенціалу та всіх його елементів даної галузі. Дослідженням особливостей та тенденцій розвитку кондитерського ринку займалися такі автори, як С. Романьок, А. Сливочник, О. Ткаченко та інші.

Постановка завдання. Сучасний стан кондитерських підприємств України потребує вдосконалення організаційно-технологічних процесів виробництва, впровадження сучасних управлінських і технологічних заходів. Задля збереження підприємством конкурентних позицій своєї продукції як на внутрішньому ринку, так і на зовнішньому, необхідно постійно аналізувати ринок не тільки в загальному, а звернути увагу на окремі його складові, такі як ресурси необхідні для виробництва кондитерських виробів.

Для виробництва кондитерської продукції використовують вітчизняні та імпортні сировинні ресурси, проте зниження якості вітчизняних сировинних ресурсів, нестабільність та сезонна зміна цін, велика залежність від постачальників заставляють виробників підвищувати ціну на продукцію. Залежно від масштабів виробництва та виду продукції близько 23 % собівартості складають затрати на енергоресурси [4]. Середня рентабельність кондитерського виробництва дорівнює приблизно 15 – 20%, близько 60% підприємств-респондентів оцінюють власну діяльність на ринку прибутковою, 30% працюють без збитків та 10% підприємств є збитковими [4]. Отже проблеми сучасного стану кондитерської галузі та основних видів її діяльності залишаються невирішеними і потребують подальшого дослідження.

Результати дослідження. Наявність в Україні вітчизняної сировини – борошна та цукру – вважається передумовою для розвитку потужної кондитерської промисловості. На початку 90-х років ХХ ст. кондитерську продукцію виробляли 200 українських підприємств, а обсяги виробництва склали 1111300 тонн.

Кондитерська галузь України є однією з найбільш розвинутих у харчовій промисловості України. Поточні обсяги виробництва продукції галузі дозволять не тільки забезпечувати потреби внутрішнього ринку, а й створюють значний експортний потенціал (українські кондитери експортують свою продукцію у більш ніж 50 країн світу) [1].

За останніми наявними даними обсяг світового кондитерського ринку за 2008 – 2012 рр. зріс на 3,2% та склав близько 157,64 млрд. дол.. США. Обсяг споживання кондитерських виробів у 2007 – 2012 рр демонстрував середньорічні темпи зростання на рівні 2,1% та досяг 15,15 млн. т. за підсумками 2012 року. Враховуючи специфіку кондитерських виробів, які не є товарами першої необхідності, попит на них залежить від рівня доходу споживачів. У зв'язку з цим, найвищим показником споживання солодошів на душу населення характеризуються країни Європи.

Висока конкуренція на світовому ринку спонукає виробників кондитерської продукції шукати нові підходи для отримання популярності серед споживачів. Даний процес відбувається у таких напрямках, як виробництво продукції з дотриманням усіх вимог громадських, екологічних, торговельних та інших організацій, виробництво продукції категорії «преміум», пристосування до нових норм законодавства ат ін. [3].

Протягом 2010 – 2013 рр. в Україні спостерігалось поступове зростання обсягу реалізації продукції харчової промисловості, і така тенденція продовжиться і надалі. Частка кондитерської галузі в реалізації харчової продукції за підсумками 2013 року склала близько 15%, при цьому лідером у даному сегменті було виробництво борошняних кондитерських виробів.

Основними гравцями на українському кондитерському ринку є Кондитерська Корпорації «ROSHEN», Компанія «Конті», Компанія «АВК», Корпорація «Бісквіт-Шоколад», Житомирська кондитерська фабрика «ЖЛ», Компанія «Nestle», Компанія «Craft Foods», ПАТ «Полтавакондитер», Кондитерська фабрика «Лагода» та ЗАТ «Одесакондитер» [7].

За фінансовими результатами лідерами за підсумками 2012 року стали «КОНТІ», «АВК» та Вінницька КФ, чистий прибуток яких склав 268,34 млн. грн., 166,87 млн.грн та 67,73 млн.грн. відповідно. При цьому майже всі великі кондитерські підприємства завершили 2012 рік з позитивним фінансовим результатом. Боргове навантаження на підприємствах кондитерської галузі перебуває на середньому рівні, а рентабельність діяльності українських кондитерів знаходиться у прийнятних межах. Найвищу рентабельність капіталу за підсумками 2012 року мала компанія «АВК» (21,32 %), найвищу рентабельність активів – кондитерська фабрика «Світоч»(9,01 %). Ліквідність підприємств галузі в цілому перебуває на достатньому рівні, за винятком 4 фабрик компанії «ROSHEN» ат фабрики «Харків'янка» [4].

У 2013 – 2014 році відбувається деяке послаблення позицій українських виробників у шоколадному сегменті у зв'язку з прийнятим законом «Про внесення змін до Митного тарифу України», який передбачає підвищення з 5% до 10% ставок ввізного мита на ряд товарних позицій, що виступають сировиною для кондитерської галузі (какао-порошок), а також на кондитерське обладнання (хлібопекарські та

кондитерські печі) [6]. Підвищення вартості сировини та обладнання відповідним чином має відобразитись на вартоті продукції.

Українська кондитерська галузь є залежною від експорту, тому запровадження торгівельних обмежень з боку країн Митного союзу негативно впливає на її динаміку та зумовлює пошук нових ринків. Українські виробники також наражаються на високі політичні ризики, підтвердженням чому слугує заборона в серпні 2013 року на ввезення продукції компанії «ROSHEN» на територію Російської Федерації. При цьому в разі підписання Україною угоди з ЄС, відповідно до якої митні тарифи країн Євросоюзу на українську продукцію суттєво знижуються, для вітчизняних кондитерів відкриється найбільш місткий регіональний ринок, що стимулюватиме вітчизняну галузь до нарощування обсягу виробництва [2].

Харчова промисловість, частка якої в загальному обсязі реалізації промисловості продукції в Україні складає 18,3 % за підсумками 2012 року. Частка кондитерської промисловості в ній становить 15%, при цьому лідером у даному сегменті є виробництво за таким видом діяльності як 10.71.»виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання) (див. табл. 1, рис. 1) [5].

Таблиця 1

Реалізація кондитерської продукції за основними видами діяльності у 2013 році [5]

Код за КВЕД	Назва виду діяльності	%
10.71	виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	40,57
10.72	Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання	24,48
10.82	Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів	30,95

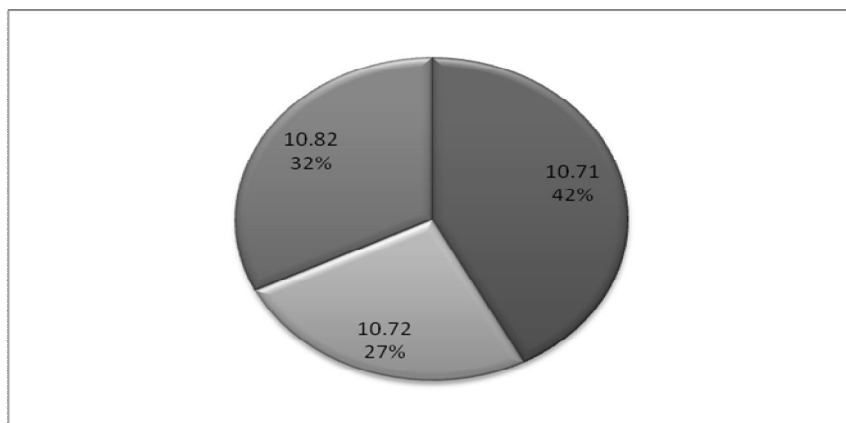

Рис. 1. Реалізація кондитерської продукції за основними видами діяльності у 2012 році

Також слід зазначити, що реалізація продукції кондитерської промисловості в Україні, за винятком борошняних виробів, характеризується яскраво вираженою сезонністю: пік продажів досягається в останні місяці року, що традиційно пов'язано з новорічними святами, а в перші місяці року відбувається спад реалізації(див. рис. 2, табл.2)

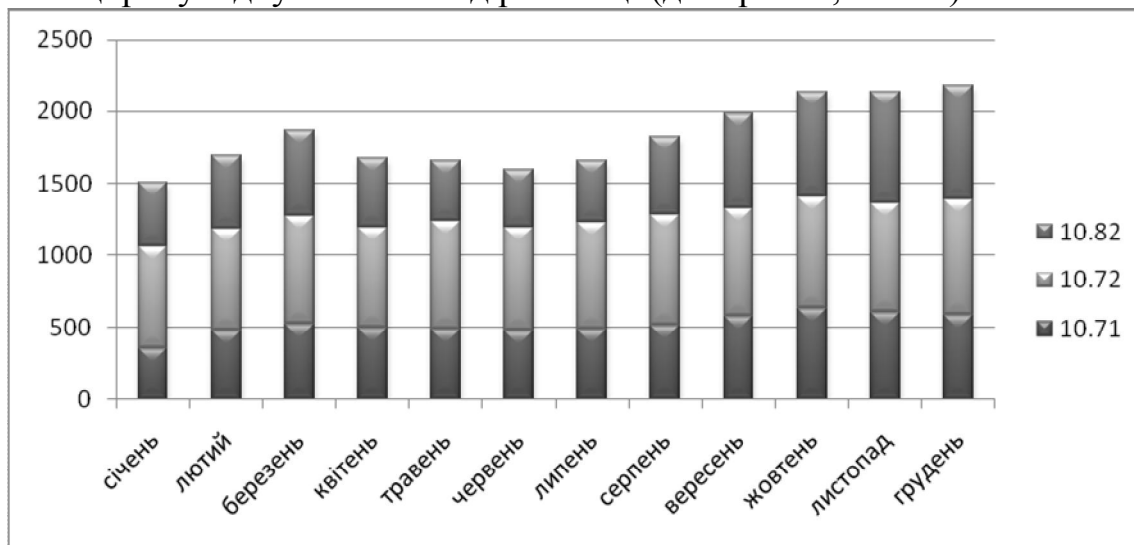

Рис. 2. Обсяги реалізованої кондитерської продукції в Україні за 2013 рік за місяцями та видами діяльності, млрд..грн.[4]

Таблиця 2

Обсяги реалізованої кондитерської продукції в Україні за 2013 рік за місяцями та видами діяльності, млрд..грн.[4]

	Січень	Лютий	Березень	Квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
10.71	355,8	480,8	526,8	493,6	490,9	481	487,4	516,3	578,5	629,8	605,1	588,7
10.72	703,6	697,5	743,6	698,1	745,3	710,8	738,9	764	748,6	771,2	756,5	801,5
10.82	443,2	508,7	596,6	482,9	415,4	399,3	428,6	542,6	653	734,9	777,8	792

Враховуючи поточний стан справ у кондитерській галузі України, можна виділити наступні проблеми та перспективи її розвитку:

Сировина. Процес виробництва кондитерської продукції є досить матеріаломістким, що зумовлює значну чутливість виробників до стану ринків цукру та какао-бобів. Останні є імпортною сировиною, таким чином, вітчизняні кондитери є досить чутливими до валютних ризиків. Також слід зазначити, що в 2013 році можна замітити деяке послаблення позицій українських виробників у шоколадному сегменті. Це пов'язано з тим, що 19 вересня 2013 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до Митного тарифу України», згідно з яким Митний тариф перебудовується на основі гармонізованої системи кодування ГС-2012, якою користується більшість країн світу, в тому числі ЄС. При цьому Закон передбачає підвищення з 5 % до 10% ставок ввізного мита на ряд товарних позицій, що виступають сировиною для кондитерської галузі, а

також на кондитерське обладнання (печі хлібопекарські та кондитерські). Підвищення вартості сировини та обладнання відповідним чином має відобразитись на вартості продукції.

Що стосується ринку цукру, то він характеризується високим ступенем державного регулювання, що негативно позначається на його учасниках. При цьому слід зазначити, що виробництво борошняної та цукрової кондитерської продукції цілком забезпечується вітчизняною сировиною.

Експорт. Як уже зазначалось Українська кондитерська галузь є залежною від експорту, тому запровадження торгівельних обмежень з боку країн Митного союзу негативно впливає на її динаміку та зумовлює пошук нових ринків. Українські виробники також наражаються на високі політичні ризики, підтвердженням чому слугує заборона в серпні 2013 року на ввезення продукції «Рошен» на територію Російської Федерації. При цьому в разі підписання Україною угоди про асоціацію з ЄС, відповідно до якої митні тарифи країн Євросоюзу на українську продукцію суттєво знижуються, для вітчизняних кондитерів відкривається найбільш місткий регіональний ринок, що стимулюватиме вітчизняну галузь до нарощування обсягу виробництва.

З іншого боку, кондитерський ринок Євросоюзу є досить насиченим, що потребує від українських виробників розширення власного асортименту, а також приведення якості продукції до європейських стандартів, причому для конкурування з європейською продукцією не тільки на зовнішньому ринку, а й на внутрішньому. При цьому вітчизняні кондитери поступово відкривають виробничі майданчики на території інших країн, таким чином кондитерська галузь має всі шанси стати першою транс націоналізованою в Україні.

Ще одним фактором, що стримує розвиток вітчизняної кондитерської галузі є проблеми з поверненням ПДВ. Враховуючи, що на експорт іде близько 30% кондитерської продукції, даний факт негативно відображається на забезпеченні діяльності українських кондитерів оборотними коштами.

Споживачі. Рівень споживання кондитерських виробів в Україні є значно нижчим, ніж у країнах ЄС, що зумовлюється низьким порівняно з європейським рівнем доходу. Покращення економічної ситуації в Україні опосередковано дасть поштовх для розвитку, в першу чергу, шоколадного сегменту, продукція якого, зважаючи на більш високу вартість, поступається в споживацьких уподобаннях продукції цукрового сегменту. При цьому останнім часом попитом на вітчизняному ринку користуються складні (комбіновані) кондитерські вироби.

Збут продукції. Однією з проблем реалізації кондитерської продукції в Україні є складні відносини кондитерів з роздрібними мережами. Враховуючи дефіцит торгових площ та невелику кількість великих торговельних мереж, останні здатні диктувати кондитерам свої умови. При цьому, як уже зазначалось, платіжна дисципліна контрагентів є низькою, і

кондитери вимушені співпрацювати з ритейлерами в умовах постійного товарного безвідсоткового довгострокового кредитування. Дані питання має врегулювати прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання внутрішньої торгівлі»

Розподіл ринку. Наразі кондитерський ринок України є високо конкурентним та насиченим. Більшу частину продукції виробляють та реалізують 5-1- кондитерських компаній. На мою думку, у наступні декілька років рівень концентрації українського кондитерського ринку підвищуватиметься, оскільки головною передумовою розвитку галузі є удосконалення виробництва, що потребує значних капітальних інвестицій, які є непосильними для дрібних кондитерських виробників.

Висновок. Отже, ринок кондитерських виробів, як і харчової промисловості в цілому має важливе значення для економіки нашої країни. З кожним роком помітні все краща динаміка показників даної галузі. Проте, не слід забувати, що в умовах жорстокої конкуренції та ситуації яка на даний момент відбувається в нашій країні, важливим є збереження в 2014 році хоча б тих позицій та обсягів продажу, які спостерігались у 2012-2013 рр. Також, не слід забувати, про можливість виходу на нові зовнішні ринки збуту в найближчому майбутньому, тому потрібно не забувати про вдосконалення норм виробництва продукції, слідкувати за інноваційним розвитком в сфері обладнання підприємств галузі та звісно за потребами і вподобаннями споживачів.

Список використаних джерел:

1. Мараховський Д. Ринкова ціна на кондитерські вироби / Д. Мараховський // Бізнес. – 2008. – №39.
2. Галушко О.С., Тенденції розвитку ринку кондитерських виробів та особливості трансформацій у системі цінностей його учасників : наукове видання / [О.С.Галушко] // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №8.
3. Черничко Т.В., Удовенко А.М., Удосконалення бізнес плану як форма стратегічного планування виробничого підприємства (на прикладі ринку кондитерських виробів в Україні) : наукове видання / [Т.В.Черничко, А.М. Удовенко] // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010.
4. Державний комітет статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
5. Сайт міністерства аграрної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua>
6. Сайт державної підтримки українського експорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrexport.gov.ua>
7. Офіційний сайт Асоціації Укркондрпром [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrkondprom.com.ua/>.

Шашина М.В.

к.э.н. ФММ НТУУ «КПІ»

Мрочко И.И.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

АНАЛИЗ РЫНКА КОНДИТЕРСКОЙ ПРОДУКЦИИ В УКРАИНЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

В статье исследовано и проанализировано кондитерскую отрасль Украины в общем, динамику и показатели ее развития в последние годы. Также сосредоточено основное внимание на рассмотрении основных проблем производства и отрасли на данный момент. Мною были исследованы будущие перспективы, по конкурентоспособности и дальнейшего продвижения кондитерских изделий на внешних и внутреннем рынке Украины.

Ключевые слова: кондитерская отрасль, производство, динамика

Shashyna M.V., Mrochko I.I.

ANALYSIS OF THE CONFECTIONARY MARKET IN UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS

The paper investigates and analyzes the confectionery industry in Ukraine in general, the dynamics and indicators of development in recent years. Also, the main attention is focused on addressing key issues of production and industry, which is at the moment. I have been examined future prospects regarding competitiveness and further promotion of confectionery products on foreign and domestic market of Ukraine.

Keywords: confectionery industry, production, dynamics

Шевченко Т.Є.

к.т.н., доцент НТУУ «КПІ»

Мороко О. В.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

СУЧАСНИЙ СТАН ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

В статті досліджується сучасний стан фармацевтичного ринку України, визначено його структуру, обсяг, динаміку росту, проблеми та рекомендації щодо їх вирішення.

Ключові слова: фармацевтична галузь, лікарські засоби, фармацевтичний ринок, правила виробництва лікарських засобів, стандартів GMP.